

Ytterå mejeri

I Kullborgs skola samlades den 7 maj 1910 några lantbrukare från orten för att höra om intresse fanns att bilda en andelsmejeriförening. En kommitté bildades, bestående av:

Greve Mörner - Herrborum, Conrad Johansson - Ytterby, Carl Carlsson - Askesum, Fredriksson - Hersebråta och C. Herrman - Norrum. Hammarkinds mejeriförening bildades 23 juli 1910.

Man beslöt att köpa tomtmark av Johansson i Ytterby och att namnet skulle vara Ytterå. Till byggmästare antogs David Johansson, Bråsätter. Hans anbud var 8400 kronor. Östergötlands maskinaffär i Linköping levererade maskinerna.

Den 24 juli var mejeribygnaden färdig att tas i bruk. Det var 25 stycken medlemmar som satsade 12106 kronor. Hela anläggningen som bestod av den tidens moderna maskiner kostade omkring 25000 kronor.

En mejerska, Olga Hellberg anställdes, senare även en manlig medhjälpare.

Prisexempel år 1913: För mjölken betalades 7,35 öre/kg. Smöret såldes till ett medelpris av 2,14 kr/kg

Priset för helfet ost: 1,20 kr/kg. halvfet ost 0.85 kr.

Bönderna turades om att med hästskjuts köra mjölken till mejeriet. Ost och smör tillverkades, varav det mesta transporterades till Skåresta järnvägsstation eller till Stegeborgs brygga för vidare befordran till olika köpare.

Andelsföreningen upphörde 1925, då mejeriet övertogs av Henning Rolf. Man började då transportera mjölken med två stycken lastbilar. Det var ett tungt arbete att lasta av och på 50 l mjölkflaskor.

Vid 6-tiden på morgonen började chaufförerna lasta sina bilar med den skummjolk som bönderna tog tillbaka från mejeriet. Även ost och smör skulle med. Efter ett par timmar, var de tillbaka med den mjölk som skulle separeras. Till osttillverkningen användes i regel söt mjölk. Ytterå var berömt för sina goda ostar på ett kilo, men även ostar på 15 kg tillverkades. Ett ostlager fanns, där man förvarade de färdiga ostarna, som skulle ses över och vändas varje dag, innan de var färdiga.

När Mjölcentralen tog över driften 1934 upphörde smörtillverkningen. Grädden från Ytterå skickades med Hösterums mjölkbil till mejeriet i Söderköping.

Alla delar till den stora separatorn och övriga delar diskades i mycket hett vatten, i ett stort träkar. I anslutning till mejeridriften hade H. Rolf även svinuppfödning. Ett tungt arbete på hushållssidan var tvätten av de vita kläder, som användes av personalen i mejeriet. Tvättmaskin fanns ej. Man fick skura och koka kläderna och efter torkning, stryka med pressveck på byxorna, ty fin och proper ville man vara.

Mjölcentralen fortsatte att driva mejeriet till år 1940, då mejerirörelsen vid Ytterå upphörde och verksamheten flyttades till Söderköping. Byggnaden inköptes senare av Sten Andersson, Tallborg, som där bedrev smidesverkstad.

Ytterå Mejeri 1926. Från vänster fam. Skagerström, okänd flicka, pojken i vitt Arne Rolf, Ester R med Rune på armen, Henning Rolf, Sten Andersson Tallborg, Rut? Henning Brunnberg, Anette Skagerström, Bror och Folke Rolf.